

वीर नर्मद दक्षिण गुजरात युनिवर्सिटी, सुरत
गुजराती विषयनी अभ्यास समिति

द्वारा संयोजित

रेग्युलर / अेक्षटर्नल अभ्यासक्रम

अेम.अे. सेमेस्टर-१ थी ४ (नवीन)

[सने वर्ष : २०२४-२०२५, २०२५-२०२६, २०२६-२०२७]

એમ.એ. સેમ.-૧

(સને વર્ષ ૨૦૨૪-૨૦૨૫ -૨૦૨૬ -૨૦૨૭)

Core course:001

ગુજરાતી પેપર-૧. સાહિત્ય સ્વરૂપ - કૃતિઓ

હેતુ: સોનેટ સ્વરૂપની અન્ય સાહિત્ય સ્વરૂપોની તુલના અંગે સમજ પ્રાપ્ત થાય.

એકમ-૧ સોનેટનું સાહિત્ય સ્વરૂપ અને લક્ષણો

એકમ-૨ સોનેટ સાહિત્ય સ્વરૂપની વિકાસરેખા

એકમ-૩ 'ગુજરાતી સોનેટ' -સં. મણિલાલ હ. પટેલ, દક્ષેશ ઠાકર , પાર્શ્વ પ્રકાશન

'ગુજરાતી સોનેટ' (પસંદગીની રચના)

૧. વધામણી ૨. જુનું પિયર ઘર ૩. વૃદ્ધોની દશા ૪. ઉપહાર ૫. છેલ્લું દર્શન ૬. બુદ્ધ ૭. ગયાં વર્ષો
૮. રહ્યા વર્ષો તેમાં ૯. સખી મેં કલ્પી'તી ૧૦. આયુષ્યના અવશેષે ૧૧. પ્રવેશ ૧૨. આધુનિક અરણ્ય
૧૩. વળાવી બા આવી ૧૪. હું મુજ પિતા ૧૫. રીસ ૧૬. જુના પત્રોનો નાશ ૧૭. ભરતી ૧૮. વિદાય ૧૯.
જૂનું ઘર ખાલી કરતા ૨૦. ફરીથી

એકમ-૪. 'આપણા સોનેટ'- સં.- ચંદ્રશંકર ભટ્ટ આદર્શ પ્રકાશન

'આપણા સોનેટ' (પસંદગીની રચના)

૧. ભણકારા ૨. મોગરો ૩. અભેદ ૪. ત્રિમૂર્તિ ૫. તારી થાળે ૬. જઠરાજિ ૭. રડો ન મુજ મૃત્યુને ૮. અરબી રણ
૯. તવ સ્મૃતિ ૧૦. જોઇશ આ હૃદય ભીતર ૧૧. સ્વજનોની સ્મૃતિમાં ૧૨. પરિવર્તન ૧૩. મોર ૧૪. વૃદ્ધપ્રીતિ
૧૫. વર્ષો પછી વતનમાં ૧૬. ભીનું સમયવન ૧૭. વમળવનમાં ૧૮. તુલસીપર્ણ ૧૯. પ્રથમ રાત્રિ ૨૦. સિસૃક્ષા

સંદર્ભ સૂચિ :-

૧. ગુજરાતી સોનેટ - સં. દક્ષેશ ઠાકર , મણિલાલ હ. પટેલ , પાર્શ્વ પબ્લિકેશન
૨.. આપણા સોનેટ - સં. ચંદ્રશંકર ભટ્ટ, આદર્શ પ્રકાશન.
૩. સોનેટ - વિનોદ જોશી
૪. સાહિત્ય સ્વરૂપ શ્રેણી - સુમન શાહ
૫. સત્તર સાહિત્ય સ્વરૂપો - પ્રસાદબ્રહ્મભટ્ટ
૬. સાહિત્ય સ્વરૂપો - કે.સી.મહેતા

એમ. એ. સેમેસ્ટર- ૧.

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪ - ૨૦૨૫, ૨૦૨૬, ૨૦૨૭)

Core course: 002

ગુજરાતી પેપર- ૦૨ ભારતીય સાહિત્ય મીમાંસા.

હેતુ : ભારતીય સાહિત્ય મીમાંસકોની વિચારધારાઓનો પરિચય વિદ્યાર્થીઓને મળી રહે અને મૂળ સુધી પહોંચીને કૃતિનિષ્ઠ સૌન્દર્યની આનંદાનુભૂતિ કરી શકે.

એકમ-૧. રસસિદ્ધાંતની વિચારણા અને રસની પરિભાષા

- ૧.૧. રસનિષ્પત્તિની પ્રક્રિયા સંબંધી ભદ્રલોલ્લટ, ભદ્રશંકુક, ભદ્રનાયક, અને આચાર્ય અભિનવગુપ્તના મતની સમીક્ષા.
- ૧.૨. ભરતનું રસસૂત્ર, ભાવ, સ્થાયીભાવ, વિભાવ-અનુભાવ, સાત્ત્વિકભાવ અને સંચારીભાવની સમજૂતી
- ૧.૩. રસ અને રસાભાસ, ભાવ અને ભાવાભાસ
- ૧.૪. રસ પ્રતીતિનાં વિધનો.

એકમ - ૨. ધ્વનિ સિદ્ધાંતની વિચારણા

- ૨.૧ ધ્વનિની વ્યાખ્યા, ધ્વનિનું સ્વરૂપ, આનંદવર્ધનનામતે.
- ૨.૨ ધ્વનિના આધારે કાવ્યના પ્રકારો, વસ્તુધ્વનિ, અલંકારધ્વનિ અને રસધ્વનિ.
- ૨.૩ ધ્વનિ કાવ્યના પ્રભેદો : વિવક્ષિતાન્યપર વાચ્ય અને અવિવક્ષિતવાચ્ય ધ્વનિ.

એકમ - ૩. કુંતકની વક્રોક્તિ વિચારણા

- ૩.૧. કુંતકની કાવ્યની વ્યાખ્યા
- ૩.૨. કુંતકનો વક્રોક્તિ વિચાર
- ૩.૩. વક્રોક્તિના પ્રકારો
- ૩.૪. કાવ્યના ત્રણ માર્ગો અને પ્રકારો.

એકમ - ૪. રમણીયતાની વિભાવના.

- ૪.૧. જગન્નાથના મતે રમણીયતાની વિભાવના
- ૪.૨. જગન્નાથની કાવ્યની વ્યાખ્યા અને તેના અર્થો
- ૪.૩. જગન્નાથે દર્શાવેલ કાવ્યના ચાર પ્રકારો

સંદર્ભ સૂચિ:-

૧. ભારતીય સાહિત્યમાં વિચાર પરંપરા - તપસ્વી નાન્દી.
૨. ભારતીય સાહિત્ય મીમાંસા - બહેચરભાઈ પટેલ
૩. અભિનવ ગુપ્તનો રસવિચાર અને બીજા લેખો.- લે.- નગીનદાસ પારેખ
૪. ભારતીય કાવ્યસિદ્ધાંત - નટુભાઈ રાજપરા અને જયંત કોઠારી
૫. ધ્વન્યાલોક - ડોલરરાય માંકડ
૬. ધ્વન્યાલોક - આનંદ વર્ધન
૭. આનંદવર્ધનનો ધ્વનિ વિચાર- નગીનદાસ પારેખ
૮. રસસિદ્ધાંત : એકપરિચય - ડો. પ્રમોદકુમાર પટેલ
૯. રસવનો નિગાહ - નગીનદાસ પારેખ

એમ. એ. સેમેસ્ટર- ૧.

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫, ૨૦૨૫-૨૬, ૨૦૨૬-૨૭)

Core course: 003.

ગુજરાતી પેપર- ૩ ગુજરાતી સાહિત્ય વિવેચન

હેતુ : વિદ્યાર્થીઓ ગુજરાતી સાહિત્યની વિવેચન પ્રવૃત્તિ પરત્વે અભિમુખ બને અને વિવેચન વિશેની સમજ કેળવાય.

એકમ -૧. નર્મદની કાવ્ય વિભાવના સ્પષ્ટ કરો .

કવિ અને કવિતા વિશેના નર્મદના વિચારો .

રસજ્ઞાન , જોસ્સો , રસ અને તર્કશક્તિ અંગે નર્મદનાં વિચારો.

નર્મદની દૃષ્ટિએ કવિતાનું પ્રયોજન.

એકમ -૨. નવલરામની કાવ્ય વિભાવના સ્પષ્ટ કરો .

કવિ અને કવિતા વિશેના નવલરામના વિચારો .

જુસ્સો, રસ, તર્ક અંગે નવલરામના વિચારો.

એકમ -૩ રમણભાઈ નીલકંઠની કાવ્ય વિભાવના.

કવિ અને કવિતા વિશેના રમણભાઈના વિચારો.

ચિત્ત:ક્ષોભ એટલે શું. તે સમજાવી રમણભાઈની કાવ્ય વિભાવના સ્પષ્ટ કરો.

રમણભાઈ નીલકંઠની કાવ્ય વિભાવનાની મર્યાદાઓ, શીઘ્ર કવિતાના વિચારો.

એકમ -૪. બ. ક. ઠાકોરની કાવ્ય વિભાવના સ્પષ્ટ કરો.

એમની દૃષ્ટિએ ઉત્તમ કવિતા કોને કહેવાય તે વિગતે ચર્ચા કરો.

વિચારપ્રધાન કવિતાની વિભાવના સ્પષ્ટ કરો.

ઠાકોરની દ્રષ્ટિએ પ્રતિભા એટલે શું? પ્રતિભાબીજની માવજતમાં નડતા વિઘ્ન વિશે ચર્ચા કરો.

સંદર્ભસૂચિ:-

૧. વિવેચનનું વિવેચન : જયંત કોઠારી
૨. વાત આપણા વિવેચનની : શિરીષ પંચાલ
૩. આપણું વિવેચન સાહિત્ય : હીરાબેન પાઠક
૪. ગુજરાતી સાહિત્ય વિવેચન - પ્રમોદકુમાર પટેલ
૫. પ્રતીતિ - પ્રમોદકુમાર પટેલ
૬. વિવેચનપોથી : શિરીષ પંચાલ
૭. નર્મદ એક અધ્યયન - રમેશ શુક્લ
૮. વિવેચક નવલરામ - પૂર્ણિમા ભટ્ટ
૯. બ.ક.ઠાકોરનો કાવ્ય વિચાર - હર્ષદ ત્રિવેદી
૧૦. વિવેચનનો અનુબંધ - ચંદ્રકાંત ટોપીવાળા

એમ. એ. સેમેસ્ટર -૧.

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ , ૨૦૨૫-૨૬ , ૨૦૨૬-૨૭)

Elective course:001

ગુજરાતીપેપર - ૪ આધુનિક સાહિત્ય (A)

હેતુ : આધુનિકતાની વિભાવના સમજાય તથા કૃતિનો આ સંદર્ભમાં આસ્વાદ કરી શકે.

એકમ -૧ આધુનિકતાની વિભાવના

૧.૧ આધુનિક સંજ્ઞા પરિચય, પરંપરાગત, સમકાલીન, અર્વાચીન સંજ્ઞાઓ સાથેનો સંબંધ .

૧.૨. આધુનિક સાહિત્યનાં લક્ષણો

૧.૩ આધુનિક સાહિત્યને પ્રેરનારાં પરિબલો

એકમ -૨ કવિતા, ટૂંકીવાર્તા અને નવલકથા પર આધુનિકતાનો પ્રભાવ.

એકમ -૩ 'માણસની વાત' - લાભશંકર ઠાકર રજાદે પ્રકાશન

એકમ -૪. 'પેરેલિસિસ' - ચંદ્રકાંત બક્ષી, પ્રવીણ પ્રકાશન

સંદર્ભ સૂચિ:-

૧. 'માણસની વાત' - લાભશંકર ઠાકર રજાદે પ્રકાશન
૨. 'પેરેલિસિસ' - ચંદ્રકાંત બક્ષી પ્રવીણ પ્રકાશન
૩. સાહિત્યમાં આધુનિકતા- સુમન શાહ
૪. ગુજરાતી સાહિત્યમાં આધુનિકતાવાદ- પ્રમોદકુમાર પટેલ
૫. આધુનિકતા: એક સંકુલ સમ્પ્રત્યય- બિપિન આશર
૬. ગુજરાતી નવલકથા - રઘુવીર ચૌધરી
૭. ગુજરાતી કથાવિશ્વ - બાબુ દાવલપુરા
૮. ચંદ્રકાંત બક્ષીની સાહિત્ય સૃષ્ટિ- દક્ષેશ ઠાકર પાર્શ્વ પ્રકાશન
૯. આધુનિક કવિતા - નિરંજન ભગત
- ૧૦ પરબ વિશેષાંક : લાભશંકર ઠાકર
- ૧૧ ચંદ્રકાંત બક્ષીથી ફેરો - સુમન શાહ

અથવા (વિકલ્પ)

પેપર - પ. અનુવાદ અને સમસ્યા (B) - 001

હેતુ : વિદ્યાર્થીઓ અનુવાદિત કૃતિનો પરિચય મેળવે અને અનુવાદ અંગેની માહિતી પ્રાપ્ત કરી શકશે.

એકમ: ૧. અનુવાદ સંજ્ઞા, વ્યાખ્યા અને વિભાવના

એકમ: ૨. સંસ્કૃતિ પરિવેશના સંદર્ભે અનુવાદની સમસ્યાઓ

એકમ: ૩. 'ફેન્ટામારા' - ઇન્નાજિયો સીલોની , અનુ. જયંતી દલાલ પાર્શ્વ પ્રકાશન

એકમ: ૪ 'ચાની' - ખાનોલકર , અનુ. જયા મહેતા એસ.એન.ડી.ટી.પ્રકાશન

સંદર્ભ:

૧. અનુવાદ કળા - નગીનદાસ પારેખ સં. રમણ સોની
૨. અનુવાદ વિજ્ઞાન - ભોળાનાથ તિવારી
૩. અનુવાદ વિચાર અને અનુવાદ પ્રક્રિયા - રમણ સોની
૪. અનુવાદ સમસ્યાઓ - મોહનભાઈ પટેલ
૫. ગુજરાતી અનુવાદ વિચાર - જયંતીભાઈ ચૌધરી
૬. અનુવાદ વિશેષાંક : ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી

એમ. એ. સેમેસ્ટર -૨.

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ , ૨૦૨૫-૨૬ , ૨૦૨૬-૨૭)

ગુજરાતી પેપર -૬ .તુલનાત્મક સાહિત્ય

હેતુ : સાહિત્યને મૂલવવા માટેનો તુલનાત્મક અભિગમ કેળવાય.

એકમ-૧ તુલનાત્મક સાહિત્ય : વ્યાખ્યા, વિભાવના અને લક્ષણો

એકમ-૨ તુલનાત્મક સાહિત્યના અભિગમો તથા કાર્યક્ષેત્ર. (ફ્રેન્ચ અને અમેરિકન અભિગમ સંદર્ભે)

એકમ-૩ 'બત્રીસ પુતળીની વેદના' તથા 'સ્વેચ્છા' કૃતિની વિષયવસ્તુગત તુલના

એકમ-૪ 'બત્રીસ પુતળીની વેદના' ઈલા આરબ મહેતા તથા 'સ્વેચ્છા' વોલ્ગાની કૃતિની પાત્રલક્ષી તુલના

સંદર્ભસૂચિ:-

- ૧ 'બત્રીસ પુતળીની વેદના' ઈલા આરબ મહેતા, ગુર્જર પ્રકાશન
૨. 'સ્વેચ્છા' - વોલ્ગા , અનુ. મીનળ દવે , અરુણોદય પ્રકાશન
- ૩ તુલનાત્મક સાહિત્ય - ધીરુ પરીખ
૪. તુલનાત્મક સાહિત્યની દિશામાં -અશ્વિન દેસાઈ
- ૫ તુલનાત્મક સાહિત્યાભ્યાસ - વસંત બાપટ ,અનુ.-જયા મહેતા , જશવંતી દવે
- ૬ તુલનાત્મક સાહિત્ય : સિદ્ધાંત અને વિનિયોગ - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
- ૭ તુલનાત્મક સાહિત્ય- ચૈતન્યદેસાઈ
- ૮ તુલનાત્મક સાહિત્યની ભૂમિકા - ઇન્દ્રનાથ ચૌધરી.